

Gästgivare Tormar i Kylhult

För att göra slut på våldgästandet och underlätta för resandet i landet påbjöd Erik XIV år 1561 upprättande av gästgiverier med skyldighet att hålla skjutshästar. Ett sådant fanns redan i Kylhult, som var en av de större byarna på den svenska sidan av gränsen.

Gästgivaren vid denna tid hette Tormar. Han var en förmögen man. Vid Älvsborgs lösen uppgavs han äga 21 lod silver, 5 lispund koppar, 2 oxar, 15 kor, 11 ungnöt och fem värdefulla hästar.

Även släkten var förmögen och innehade andra gårdar i Kylhult. Tormar var tydligen en betrodd man och väl anskreven hos myndigheten t o m bland de kungliga, som bevarade brev utvisar.

Sjuårskriget

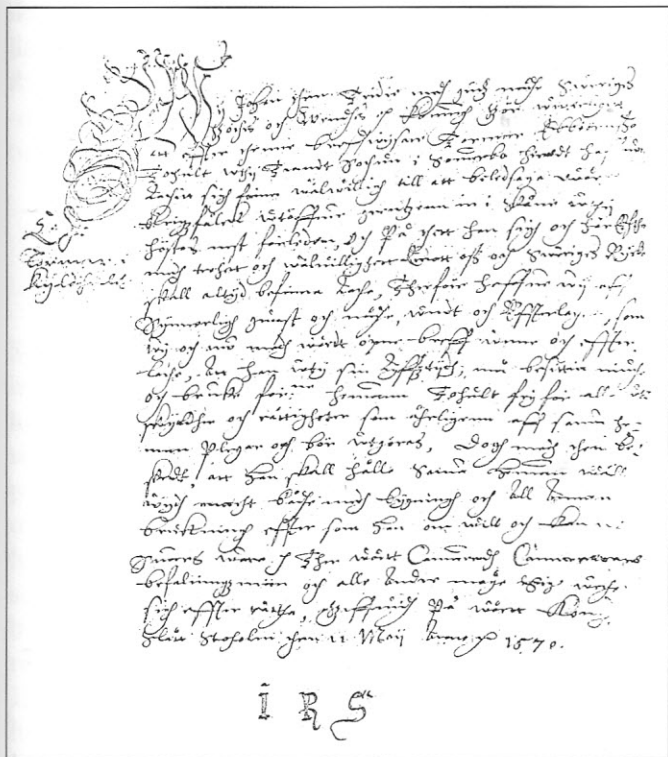
Vid denna tid pågick det nordiska sjuårskriget. Det var väl denna omständighet och gästgiveriets närhet till Danmark, som gjorde att gästgivare Tomar uppmärksammades på högsta ort.

I maj månad 1570 sänder Johan III från Stockholms slott följande brev till gästgivare Tomar.

Tormar i Kylhult

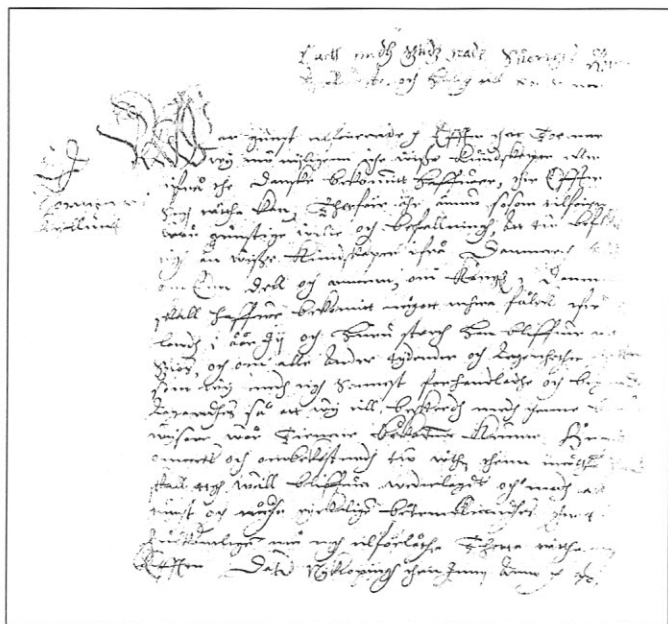
Wij Johan then Tridie medh gudz nådhe Sweriges Göthes och Wendhes etc Konungh Gör witterligitt att effter thenne breffwijsare Tormar Ebbiörnsson Tohult uthi Traridt sockeen i Sönnenbo heradt haffner Lathitt sigh finna wälwilligh till att beledsaga wårt krigsfälck utöffner grentzenn in i Skåne uthi höstas nest förleden, och På thett han sigh och här Effther medh trohett och wälwillighet Emott oss och Swegiges Rijke skall altid befinna Lathe, Therföre haffne wij aff Synnerligh gunst och nådhe, undt och effterlathitt, som wij och nu medh Wårdh öpne breff unne och effterlathe, Att han utij sin Lijffztijdh, må besittia niuthe och bruke för:ne hemman Tohult Frij för alle utskuldher och rättigheter som åhrligenn aff samme heman plegar och bör utgöras, dogh medh thennbeskedh att han skall hålla samma Hemman wäll wijdh macht bådhe bygningh och All annan brukningh effter som han om will och kan till Svares ware etc. Ther wårt Cammerradh Cammerre-rare befalningsmän och alle andre måge sig wethe sigh effter rätttha, Giffnidh På wårt Kong. Slätt Stoholm then 11 Majj Anno etc 1570.

I. R. S.

Att kunna visa rätt väg för "krigsfålk" utefter den smala och slingrande Lagastigen genom skog och "villande mo" var tydligen en bedrift som var värd att belönas.

En månad senare sänder hertig Carl, sedemera Carl IX följande brev till gästgivare Tormar från Nyköpings slott.

Carl medh Gudz nåde Swerigis Rijkets Arffurste, och Hertgh till Södermannlandh etc

Vår gunst tilförennde Effter thet Tormar N att wij nu nüligen icke wisse kundskaper eller tijdender the danske becommitt haffner, ther effter Man sigh rättha kan. Therföre ähr ännu sosom tilförendhe vår gunstige wile och befallningh, Att tu beflither tig än wisse kundskaper ifrå Danmarch bådheom Enn dell och annann, om Kången i Danmarch skall haffne becommitt något mehra fålck ifrå Tüdmlandh i åår Jij och Huru starch Han bliffner till sziös, och om alle andre tijdender och Legenhether effter som wij medh tigh sennest förhandladhe och begerade. Lagandhes så att wij till beskeedh medh thenne brefwij-sare vår Tienare bekomma kune. Hvad omack och ombekostnadh tu uthi thenna måttho haffner skall tigh wäll bliffna vederlagdt och med all gunst och nådhe rükeligen betenckiandhes ther tu fulkomligen må tigh tilförlåta. Thetta rättha Effter. Dato Nükopingh then Junij Anno etc (15)70.

Brevet ger vid handen att hertig Carl fäste stor vikt vid vad Tormar rapporterade. Det gällde nog inte att endast vidarebefordra vad gäster söderifrån lät undsläppa sig, sedan de trakterats med god mat och kanske framförallt med starka drycker.

Efter Tormars bortgång övergick innehavet av gästgiveriet till olika medlemmar av Kylhultssläkten. Stridigheter inom denna föranledde gästgivaren Jöns Nilsson att år 1684 flytta gästgiveriet till Traryds kronohemman, som var öde och förfallet.

Gunnar Rönnberg

Fotnot. Fotostatkopiorna på breven finns i Strömsnäsbruks Hembygdsföreningars samlingar och är framtagna ur Riksarkivet av Erik Tennevall.